

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ŠVIETIMO,
MOKSLO IR SPORTO
MINISTERIJA

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

VIDURINIO UGDYMO
MUZIKOS BENDROSIOS PROGRAMOS
ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJOS

Įgyvendinimo rekomendacijas rengė:

I. Bertulienė, dr. A. Girdzijauskas, V. Šaulienė, U. Vaiginis.

Turinys

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos	2
2. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.....	6
2.1. III gimnazijos klasė	6
2.2. IV gimnazijos klasė.....	8
3. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.....	9
4. Literatūros ir šaltinių sąrašas.....	12
5. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.	13

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos

1.1.1. Metodinių rekomendacijų paskirtis 2021 m. atnaujintų BP turinio kontekste.

Vidurinio ugdymo programoje, gilinami mokinių gebėjimai turimos muzikinės patirties pagrindu, pasitelkiant muzikavimą, kūrybą, muzikos pažinimą ir vertinimą bei muzikinės kultūros kontekstų ir jungčių analizavimą. Vidurinio ugdymo programos mokiniai išsiskiria savo savasties, identiteto paieška. Jiems būdingi abstraktaus aukštesnio lygio mąstymo gebėjimai. Todėl muzikinis ugdymas šiame amžiuje turi derintis prie mokinių asmenybės raidos ypatumų, jų savasties tapimo ir abstraktaus mąstymo, t. y. analizės, lyginimo, apibendrinimo, vertinimo, refleksijos gebėjimų. Todėl mokiniai skatinami sąmoningai dalyvauti renkantis atliekamą repertuarą, atsižvelgiant į jų muzikinį skonį, interesus ir gebėjimus. Dažniausiai jie renkasi kūrinis aptardami ir mokytojo padedami. Siekiama, kad repertuaras ugdytų mokinių skonį ir vertybes, gebėjimą savarankiškai spręsti apie muzikinius prioritetus. Atliekamas repertuaras turėtų apimti vokalinę ir instrumentinę muziką, stilių ir žanrų įvairovę; muzikuojama po vieną ir grupėmis, vienu ir (ar) keliais balsais; praktikuojami įvairūs muzikiniai vaidmenys: solisto, ansamblio dalyvio, akompanatoriaus. Atsižvelgiant į mokinių galimybes ugdymo turinys diferencijuojamas, individualizuojamas, parenkant tinkamas užduotis, atitinkančias mokinių gebėjimų lygį ir nukreiptas į šių gebėjimų vystymą.

Plėtojant mokinių gebėjimus kurti (improvizuoti, aranžuoti, komponuoti), generuoti muzikines idėjas, ieškoti kūrybos ir jos atlikimo formų ir priemonių įvairovės, atskleidžiant savo muzikinių gebėjimų ir interesų savitumą, suvokiant kūrybos estetinę vertę, remiamasi jau turima mokinių kūrybos patirtimi, ji laipsniškai plėtojama ir vystoma. Muzikavimo procese labai svarbus komunikavimo komponentas, todėl didelis dėmesys skiriamas mokinių dalijimosi savo kūrybos rezultatais įgūdžiams. Mokiniai skatinami kurti tokią muziką, kurią sąmoningai suvokia, geba atlikti ir pristatyti, jausti idėjos ir kūrybinių priemonių atitikimą. Tačiau ne mažiau svarbu skatinti kūrybos novatoriškumą, naujų priemonių ir formų paiešką, savitumo atsiskleidimą kūryboje. Paraleliai turėtų nuolat vyksti savos kūrybos vertinimas, atsižvelgiant į klausytojų emocines ir kritines reakcijas.

Analizuojant ir vertinant muziką, plėtojami gebėjimai išigilinti ir kritiškai vertinti muzikinę kūrybą, atsižvelgti į socialinį, kultūrinį, istorinį kontekstą. Be kontekstų pažinimo neįmanoma suvokti muzikos prasmų, kurios atsiskleidžia muziką analizuojant, lyginant, vertinant jos atliekamas funkcijas. Tyrinėjant muzikos kūrinius svarbu tinkamą dėmesį skirti estetiniam suvokimui, atskleidžiančiam asmens emocinį, prasminį, vertybinį santykį su muzika. Per asmeninio santykio su muzika suvokimą formuojasi mokinių muzikinis identitetas ir motyvacija savarankiškai tyrinėti muzikinį pasaulį. Tokiu būdu gali būti ugdomi gebėjimai tyrinėti įvairią muziką iš skirtingų perspektyvų, įvertinant jos atliekamas funkcijas, poveikį klausytojui, sąsajas su įvairiomis gyvenimo sritimis, asmenine patirtimi. Rengiami ir įgyvendinami muzikiniai, kultūriniai, tarpdalykiniai projektai, atskleidžiantys įvairių kontekstų ir santykių atspindėjimą tarpdalykinėse sąsajose, tampantys įvairių ugdymo sričių integracijos pagrindu.

Savos kultūros ir identiteto formavimasis vyksta lyginant Lietuvos kultūros reiškinius su kitomis kultūromis, ieškant panašumų ir skirtumų, tokiu būdu suvokiant savo tapatumą ir unikalumą. Nagrinėjant muzikinių kultūrų kontekstus ir jų jungtis, mokiniai vertina Lietuvos muzikinio gyvenimo raidą ir jos aplinkybes, lygina su pasaulio tautų muzikinėmis tradicijomis, aptaria santykį su Europos ir pasaulio muzikine kūryba. Šiame procese formuojasi tolerancija kitoms kultūroms, žmonių kitoniškumui, kitokiai nuomonei, kitokiam gyvenimo būdai. Mokiniai skatinami sąmoningai dalyvauti muzikiniame kultūriniame gyvenime, jį apibūdinti, reflektuoti asmenines ir socialines-kultūrines patirtis. Skatinamos mokinių savarankiškos kultūrinės iniciatyvos realizuojant savo idėjas per projektus, renginius, akcijas.

1.1. III gimnazijos klasė

1.1.1. Muzikavimas

Remiantis mokinių turima muzikavimo patirtimi, ugdytiniais siūloma rinktis muzikavimo repertuarą, atsižvelgiant į jų muzikinį skonį, prioritetus, muzikavimo gebėjimus ir įgūdžius. Vertinant situaciją mokiniams teikiama pagalba, diskutuojama apie vienokio ar kitokio repertuaro prasmingumą, siekiant, kad pasirinkimai atitiktų programos keliamus uždavinius. Atliekamos muzikos repertuaras turėtų apimti

lietuvių liaudies, kitų Europos tautų liaudies dainas ir instrumentinę muziką. Jame turėtų būti klasikinių ir šiuolaikinių instrumentinių ir vokaliųjų kūrinių ar jų fragmentų, mokinių polinkius atitinkančių populiariosios muzikos kūrinių. Pasirenkamas repertuaras turėtų atitikti ir vystyti mokinių gebėjimus, atlikimo techniką, sudarant galimybes muzikuoti po vieną ar ansamblyje. Sveikintinas mokinių savarankiškas muzikavimas, įvairių muzikinių grupių formavimasis, muzikavimo pratėsimas neformaliojo švietimo veiklose. Mokiniai kuria ir įgyvendina atliekamo kūrinio interpretacijas, jas pristato, aptaria ir tobulina.

1.1.2. Kūryba

Mokiniai skatinami improvizuoti balsu ar instrumentais individualiai ir ansamblyje, remiantis individualiais improvizavimo įgūdžiais įgytais ankstesniais mokymosi metais. Tobulindami improvizavimo įgūdžius mokiniai ieško individualaus stiliaus, technikos, aktyvaus įsijungimo į kūrybinį procesą, siekia pasitikėjimo savo jėgomis ir bendradarbiavimo. Skatinant kūrybinius procesus svarbu užtikrinti saugią ir pozityvią aplinką, pastebinti individualią mokinių pažangą, kūrybinį savitumą, vengiant kritikos ir neigiamų komentarų. Užduočių atlikimo vertinimas turėtų būti individualizuotas atsižvelgiant į individualius mokinių gebėjimus ir įgūdžius, skatinantis pajusti sėkmę ir tobulėti. Improvizuojama naudojant vaizdus, analogijas, simbolius, metaforas, nukreipiant mokinių pastangas tinkama linkme užduočių pagalba. Užduotys aptariamoms su mokiniais, siekiant, kad atitektų jų amžiaus ir mąstymo ypatumus, įgūdžius ir gebėjimus. Diskutuojant nusistatomi vertinimo kriterijai.

Kūrybinės užduotys turėtų sietis su mokinių improvizacijos procese įgytais įgūdžiais ir gebėjimais. Mokiniai kuria (komponuoja, aranžuoja) individualiai arba bendradarbiaujant; generuoja meninę idėją ir ją įgyvendina įvairiais būdais ir technikomis. Kuriant grupėje mokiniai pasirenka sau tinkamą vaidmenį. Komponuojant naudojama originali, mokinių sukurta muzikinė medžiaga, aranžuojant – kitų autorių ar liaudies kūryba transformuojant ją pagal savo idėjas ir poreikius. Pageidautina, kad meninė idėja būtų atrandama savarankiškai, sietusi su individualia mokinių patirtimi. Užduotys formuluojamos atsižvelgiant į realias mokinių galimybes jas įgyvendinti. Patartina mokiniams suteikti laisvę rinktis, kokias muzikines formas ir technikas naudoti individualioje kūryboje, tuo pačiu siekiant, kad būtų išnaudota kaip galima daugiau kūrybos galimybių – tradicinių, šiuolaikinių, skaitmeninių ir t.t.

Mokiniai mokosi savo kūrybą fiksuoti įvairiais būdais (įrašant, užrašant, skaitmeninant). Lavinami mokinių verbaliniai įgūdžiai pristatyti bei vertinti savo kūrybą, aptariant savo stipriąsias ir tobulintinas puses. Mokiniai dalinasi savo kūryba, vertina bendraamžių sukurtus kūrinius, pastebėdami jų vertingumą ir tobulintinus aspektus. Dalinantis ir viešinant kūrybą mokiniai susipažįsta su autorinių teisių reikalavimais ir jų paisyti.

1.1.3. Muzikos pažinimas ir vertinimas

Pažindami muziką mokiniai skatinami suvokti ir analizuoti savo estetinę patirtį, t. y. kūrinio asmeninį reikšmingumą (kiek kūrinys suintirguoja, patraukia dėmesį), savo santykį su išankstinėmis nuostatomis ir interesais (estetinis vertinimas turėtų būti laisvas nuo išankstinių nuostatų ir nesuinteresuotas), emocinę reakciją į kūrinį (muzikos sužadintos emocijos) atrandamas prasmines išvalgas (asociacijos su savo patirtimi, kitais meno kūriniais, atrandamos prasmės), susitapatinimą su kūrinio ir jo idėja (patirties asmeninis priimtumas arba nepriimtumas). Estetinė patirtis yra subtili ir individuali, todėl skatinant ją dalintis derėtų gerbti mokinių privatumą. Estetinė patirtis gali būti išreiškiama raštu, žodžiu ar kitomis meno priemonėmis (piešiniu, eilėraščiu, judesiu ir kt.). Plečiama meno vertinimo būdų įvairovė, mokomasi skirti ir tinkamai naudoti grožio, estetiškumo, charakteringumo, prasmingumo sąvokas. Tikslinga skirti laiko kiekvieno estetinės patirties bruožo apibūdinimui, savo patirčių žodinės išraiškos tobulinimui, kad mokiniai galėtų sklandžiau, išsamiau ir laisviau išreikšti savo mintis, patyrimus, pojūčius.

Žymiausių kompozitorių (žr. priedą) kūryba analizuojama kultūriniuose, socialiniuose ir istoriniuose kontekstuose; nagrinėjami muzikos kūrėjo vaidmenys anksčiau ir dabar; gilinamasi į muzikos pažinimą ir vertinimą šiuolaikiniame pasaulyje.

Siekiant aukštesnio mąstymo lygio rekomenduojama išmėginti įvairius analizuojamo muzikos kūrinio asmeninės interpretacijos būdus (pvz. emocinė, asociatyvi, vaizdinė, kinestetinė, estetiškos patirties pagrindu ir kt.), prasmių paiešką siejant su muzikos išraiškos priemonėmis ir kontekstais. Atrastos išvalgos gali būti komunikuojamos skirtingais būdais - recenzija, blogas, laiškai, socialiniai tinklai ir kt.

Muzikos pažinimo procesas apima kino filmų, spektaklių, kompiuterinių žaidimų muziką. Atsižvelgiant į mokinių muzikinius prioritetus nagrinėjama šiuolaikinė populiarioji, elektroninė, alternatyvioji ir subkultūrų muzika.

1.1.4. Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys

Muzika mūsų gyvenime atlieka labai įvairius vaidmenis. Šie vaidmenys neatsiejamai susiję su įvairiais kontekstais: istoriniu, socialiniu, kultūriniu, vertybiniu, ideologiniu ir kt. Muzikos santykis su gyvenimiška realybe apibūdinamas jos atliekamomis funkcijomis. Greta pagrindinės estetiškos funkcijos išskiriamos komunikacinė, pažintinė, dorovinė, socialinė, religinė, ideologinė, etninė, ekspresinė, hedonistinė ir kt. Šios funkcijos skleidžiasi kultūrinėje aplinkoje. Todėl labai svarbu pažinti ir suvokti savo tautinę kultūrą ir jos santykį su pasaulio kultūromis.

Lietuvių etninė muzikinė kultūra atsiskleidžia analizuojant regionų muziką, muzikos žanrus, instrumentus ir kt.. Svarbu suvokti jos paskirtis, vaidmenis mūsų protėvių kasdieniame gyvenime, santykį su tradicijomis, jų raiška anksčiau ir dabar. Analizuojama, kokias formas etninė muzika įgyja istorinėje raidoje, kaip ji gali išlikti šiuolaikinėje kultūrinėje aplinkoje. Įvairias etninės muzikos raiškos formas mokiniams siūloma išbandyti atlikime, kūryboje, renginiuose, performansuose ir kt.

Lietuvių tautinės muzikinės kultūros dalis yra ir profesionalioji muzika. Mokiniai gilinasi į jos ištakas ir raidą istoriniame kontekste, stilistinę įvairovę (žr. priedą).

Mokiniai analizuoja Europos tautų muzikines kultūras, lygindami ir vertindami jas santykyje su Lietuvos kultūra. Mokiniams siūloma rinktis analizuojamas kultūras, jie skatinami ieškoti ryšių ir sąsajų. Ši veikla gali vykti projektu, tiriamųjų darbų ir kitomis formomis.

Aktuali suprasti muzikos ir kitų menų sąsajas. Greta tradicinių operos, baleto, teatro, kino meno sąsajų su muzika nagrinėjama šiuolaikinė sinkretinių menų įvairovė.

Skatinamas asmeninis sąmoningas mokinių dalyvavimas kultūriniame gyvenime. Siekiama, kad mokiniai domėtusi Lietuvos ir pasaulio muzikiniu gyvenimu, savarankiškai rinktusi kultūrinius renginius, aktyviai jose dalyvautų, pagal galimybes juos inicijuotų ir organizuotų patys. Rekomenduojama dalintis asmenine kultūrine patirtimi (kaupiti portfolio, rašyti recenzijas, atsiliepimus, dalintis socialiniuose tinkluose, organizuoti diskusijas ir kt.).

1.2. IV gimnazijos klasė

1.2.1. Muzikavimas

Tobulinant turimą muzikavimo patirtį, mokinių muzikos atlikimo repertuaras formuojamas siekiant įtraukti pasaulio tautų liaudies dainas ir (ar) instrumentinę muziką, taip pat klasikinius ir šiuolaikinius instrumentinius ir vokalius kūrinius ar jų fragmentus, populiarios muzikos kūrinius, atitinkančius mokinių gebėjimus ir skonį. Kūriniai atliekami muzikuojant po vieną ar ansamblyje, laikantis atlikimo kokybės kriterijų.

Mokiniai kuria individualias atliekamo kūrinio interpretacijas, jas apibūdina, įgyvendina ir vertina. Pasirinkę muzikos egzaminą, atlikdami ir interpretuodami muzikos kūrinius atsižvelgia į egzamino reikalavimus.

1.2.2. Kūryba

Mokiniai improvizuoja balsu ar instrumentais, individualiai ir (ar) ansamblyje naudojant vaizdus, analogijas, simbolius, metaforas, tobulinant įgūdžius ir gebėjimus, įgytus ankstesnėse klasėse, ieškant naujų išraiškos priemonių ir formų.

Kūryba individualiai arba bendradarbiaujant (komponavimas, aranžavimas) suformuluojant meninę idėją ir ją realizuojant pasirinktu būdu ir technika, tobulinant įgyvendinimo kokybę. Ieškoma kūrybos formų ir priemonių, atspindinčių muzikinio gyvenimo realybę: pagal galimybes išbandomos performanso, happeningo, flashmobo, sinkretinių menų formos. Ieškant savų kūrybinių idėjų remiamasi kitų autorių kūrybos pavyzdžiais.

Kūrybinis procesas vyksta nuosekliai pereinant visus etapus nuo idėjos, jos aptarimo, tobulinimo, įgyvendinimo ir fiksavimo. Kūryba fiksuojama tradiciniais ir (ar) šiuolaikiniais būdais. Kūryba pristatoma bei vertinama atsižvelgiant į muzikos egzamino reikalavimus. Kūrybos procese, pristatyme ir komunikavime greta kitų būdų gali būti panaudojamos ir IT technologijos.

1.2.3. Muzikos pažinimas ir vertinimas

Siekiant plėsti muzikos kūrinių analizavimo galimybes, diskutuojama apie kūrinio giluminės prasmės (potekstės) atskleidimą, kuri generuojama vertinant kūrinio sukūrimo kontekstus, keliamas asociacijas su asmenine patirtimi, emocijas ir iš šio proceso kylančias išvalgas. Ieškant giluminių muzikos kūrinio prasmų, kiekvienas kūrinys gali būti analizuojamas iš skirtingų asmeninių perspektyvų remiantis individualia mokinių patirtimi. Mokytojas skatina ir padrąšina mokinius sieti muzikos kūrinių suvokimą su asmeninėmis patirtimis, atrastas išvalgas panaudoti formuojant asmeninę santykį su pasauliu, siekiant asmenybės individualumo ir brandos.

Muzikinės formos raida analizuojama (kartojama) gretinamuoju (lyginamuoju) aspektu (pvz. monodija viduramžių ir liaudies muzikoje; polifonija serijinėje ir renesanso muzikoje; performansas ir bažnytinė misterija; neoklasicizmo ir klasicizmo sąsajos bei skirtumai, konkrečioji muzika ir muzikinė simbolika ir kt.) siejant istorinius muzikinės kultūros reiškinius su šiuolaikiniu gyvenimu.

Analizuojami muzikos atlikimo kokybės kriterijai, mokomasi vertinti ir lyginti muzikos atlikėjų interpretacinės kūrybos įvairovę.

Mokiniams gali būti siūloma sudaryti asmeninius muzikinių epochų ir reikšmingų nūdienos įvykių grojaraščius, atspindinčius jų muzikinius prioritetus, pagrindžiant ir argumentuojant savo pasirinkimus.

1.2.4. Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys

Muzika mūsų gyvenime: mokiniai skatinami analizuoti muzikos funkcijų (ekspresinės, komunikacinės, vertybinės, socialinės ir kt.) įvairovės, kultūrų pažinimo, jų vertinimo sąsajas su asmenine patirtimi, muzikinių patirčių sukeltus pokyčius, atskleidžiamas galimybes, galimą įtaką asmens kultūrai ir jos raiškai socialinėje aplinkoje.

Nagrinėjamos lietuvių muzikinės kultūros sąsajos su nacionalinių mažumų – žydų, rusų, lenkų, karaimų ir kt. – muzika Lietuvoje.

Ugdytiniai skatinami tyrinėti etninės kultūros atspindžius lietuvių ir užsienio šalių kompozitorių autorinėje akademinėje ir populiarioje kūryboje. Gali būti rengiami tiriamieji darbai, pristatymai, tinklalaidės, diskusijos.

Mokiniai analizuoja pasaulio tautų muzikines kultūras, lygindami ir vertindami jas santykyje su Lietuvos kultūra. Mokiniams siūloma rinktis analizuojamas kultūras, jie skatinami ieškoti ryšių ir sąsajų. Ši veikla gali vykti projektų, tiriamųjų darbų ir kitomis formomis.

Skatinamas asmeninis sąmoningas mokinių dalyvavimas kultūriniame gyvenime. Siekiama, kad mokiniai domėtųsi Lietuvos ir pasaulio muzikiniu gyvenimu, savarankiškai rinktųsi kultūrinius renginius, aktyviai jose dalyvautų, pagal galimybes juos inicijuotų ir organizuotų patys. Rekomenduojama dalintis asmenine kultūrine patirtimi (kaupiti portfolio, rašyti recenzijas, atsiliėpimus, dalintis socialiniuose tinkluose, organizuoti diskusijas ir kt.).

2. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai

Šiame skyriuje pateikiami pamokų temų planavimo bei kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.

Remiantis mokinių turima muzikavimo patirtimi, ugdytiniam siūloma rinktis muzikavimo repertuarą, atsižvelgiant į jų muzikinį skonį, prioritetus, muzikavimo gebėjimus ir įgūdžius. Pasirenkamas repertuaras turėtų atitikti ir vystyti mokinių gebėjimus, atlikimo techniką, sudarant galimybes muzikuoti po vieną ar ansamblyje. Mokiniai kuria ir įgyvendina atliekamo kūrinio interpretacijas, jas pristato, aptaria ir tobulina. Muzikos atlikimo tobulinimas atskleidžia mokinių skonį, stiliaus pojūtį, muzikinio identiteto savitumą.

Mokiniai susipažįsta su muzikinių idėjų generavimo, atrankos, konstravimo, fiksavimo procedūromis, jas išmėgina praktiškai, skatinant juos improvizuoti balsu ar instrumentais individualiai ir ansamblyje, remiantis individualiais improvizavimo įgūdžiais įgytais ankstesniais mokymosi metais. Užduočių atlikimas turėtų būti individualizuotas, atskleidžiantis individualius mokinių gebėjimus ir įgūdžius, skatinantis pajusti sėkmę ir tobulėti. Improvizuojama naudojant vaizdus, analogijas, simbolius, metaforas, nukreipiant mokinių pastangas tinkama linkme užduočių pagalba. Kūrybinės užduotys turėtų sietis su mokinių improvizacijos procese įgytais įgūdžiais ir gebėjimais. Mokiniai kuria (komponuoja, aranžuoja) individualiai arba bendradarbiaujant; generuoja meninę idėją ir ją įgyvendina įvairiais būdais ir technikomis. Šios srities pasiekimus nusako trys požymiai: gebėjimas improvizuoti muzikinius darinius, gebėjimas komponuoti taikant muzikinės kalbos elementus nei struktūras, gebėjimas pristatyti bei vertinti savo ar kitų kūrybą.

Muzikos pažinimas ir vertinimas apima muzikos kūrinių klausymąsi ir jų nagrinėjimą įvairiais aspektais, asmeninio estetinio santykio su muzika suvokimu, kūrinių ir muzikos reiškinių (kūrinių, žanrų ir stilių, kultūrų ir subkultūrų, asmenybių) bei jų kontekstų (sociokultūrinių, istorinių) plėtojimą ir nagrinėjimą, aplinkos muzikinio gyvenimo stebėjimą ir sąsajas su mokinių asmenine patirtimi bei pasirinkimais. Muzikos pažinimas ją klausant, analizuojant ir vertinant papildo muzikavimo ir muzikos kūrybos veiklas asmeninio estetinio santykio su muzika suvokimu. Muzikos pažinimas ir vertinimas leidžia pažinti sukauptas istorijos bėgyje muzikinės kultūros vertybes, kurios yra būtinas kiekvieno asmens kultūros komponentas, išprususio muzikos klausytojo savastis. Muzikos kūrėjo – atlikėjo – klausytojo vaidmenų perpratimas įgalina įgyti visybišką muzikinę patirtį.

Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys srities pasiekimai apima Lietuvos ir pasaulio muzikinio kultūrinio konteksto pažinimą: muzikos reiškinių bei jų kontekstų (sociokultūrinių, istorinių) nagrinėjimą, savitumų analizę ir tarpusavio ryšių bei jungčių paiešką. Mokiniai skatinami stebėti muzikinį gyvenimą ir ieškoti sąsajų su asmenine patirtimi bei pasirinkimais. Muzikinė kultūra ir jos kontekstai bei jungtys suvokiami ir per mokinių dalyvavimą muzikiniame kultūriniame gyvenime.

Kaip jau buvo minėta, planuojant veiklas siūloma pasitelkti integracinius ryšius su kitais menų dalykais, anglų kalba, įvairius internetinius šaltinius, netradicines menines aplinkas, skatinančias pajusti tokio mokymosi asmeninę ir socialinę reikšmę, vertingumą. Įgyvendinimo rekomendacijose planavimo aspektai pateikiami kaip mokymo gairės, skatinančios ieškoti naujų idėjų, netradicinių ugdymo proceso organizavimo formų, sudarančių galimybes mokinių kūrybinius poreikius, patyriminį mokymąsi ir taip siekti Bendrojoje programoje apibrėžtų tikslų.

2.1. III gimnazijos klasė

Tema	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai
Muzika – emocionaliausias menas	Susipažįstama su muzikinių emocijų tipais (racionaliosios, vaizduotės, valingosios, iracionalios); pasiklausius keletu skirtingų muzikinių kūrinių siekiama įsijausti į	Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos	Kūrinio meninį išpūdį sieja su jo muzikinėmis savybėmis skirtingomis perspektyvomis, reflektuoja savo estetinę patirtį (C2).

Tema	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai
	klausomą muziką, patiriamas emocijas priskirti vienam iš muzikinių emocijų tipų. Ieško ir atranda emocionaliausių muzikos kūrinį. Išreiškia ir apibūdina emocijas atliekamuose kūrinuose.		Tyrinėja muzikos kūrinio kontekstus, paskirtį, integracines sąsajas, komentuoja muzikinių stilių ir kultūrų įvairovę (C3). Pristato, atlieka (vienas ar su kitais) pasirinktą kūrinį, vertina savo ir kitų atlikimą (A2).
Muzikos socialinis reikšmingumas	Mokiniai analizuoja Lietuvos dainų švenčių tradiciją, jos pilietinę ir socialinę svarbą. Dirbdami grupėse kuria savo Dainų šventės, atitinkančios XXI amžiaus aktualijas (šiuolaikiškumas, interaktyvumas, patrauklumas, pandemijos situacija ir kt.) modelį, atskleidžiantį Lietuvos nacionalinės kultūros savitumą ir vertę. Pristato klasės draugams, diskutuoja.	Pilietiškumo	Apibūdina Lietuvos muzikinės kultūros bruožus, raidos tendencijas, ieško sąsajų su kitomis kultūromis (D1). Dalyvauja muzikiniame-kultūriniame gyvenime ir vertina asmeninės patirties kontekste (D3).
Klasės koncerto programos rengimas	Mokiniai, tardamiesi su mokytoju, pasirenka atliekamus kūrinius (individualiai ar ansamblyje, vokalinius ar instrumentinius), kuria atliekamo kūrinio interpretacijas, jas aptaria, pristato ir įgyvendina koncerto metu. Pasidalina vaidmenimis (solo ar ansamblio dalyvio, akompanatoriaus, vedėjo, režisieriaus ar kt.). Galima integracija su kitais menais.	Komunikavimo	Nagrinėja atliekamą kūrinį, aptaria jo interpretavimą (A1). Pristato, atlieka (vienas ar su kitais) pasirinktą kūrinį, vertina savo ir kitų atlikimą (A2). Dalyvauja muzikiniame ir kultūriniame gyvenime.(A3).
Muzikinis kūrybinis eksperimentas panaudojant skaitmenines muzikos kūrimo priemones	Mokiniams siūloma kurti pasirinktos ir aptartos temos (formos) muziką panaudojant tas muzikos kūrimo programas, kurių dar nėra naudoję. Pristačius rezultatai įvertinti jo privalumus ir trūkumus.	Skaitmeninė	Komponuoja vienas ir su kitais, taikydamas muzikinės kalbos elementus ir struktūras (B2). Pristato ir vertina savo bei kitų kūrybą (B3).

2.2. IV gimnazijos klasė

Tema	Veikla	Kompetencija	Pasiekimai
Polifonija serijinėje ir renesanso muzikoje	Prisimenami renesanso polifoninės technikos (griežtojo stiliaus) principai ir dodekafoninio komponavimo idėjos. Mokiniai skatinami analizuoti ir išskirti panašumus ir skirtumus G. P. Palestrinos polifoninėje kūryboje ir A. Schoenbergo dodekafoninėje muzikoje.	Pažinimo	Kūrinio meninį išpūdį sieja su jo muzikinėmis savybėmis skirtingomis perspektyvomis, reflektuoja savo estetinę patirtį (C2). Tyrinėja muzikos kūrinio kontekstus, paskirtį, integracines sąsajas, komentuoja muzikinių stilių ir kultūrų įvairovę. (C3). Atpažįsta, lygina ir vertina pasaulio muzikinių kultūrų reiškinius (D2).
Aš šitą muziką girdžiu kitaip	Mokinių prašoma harmonizuoti lietuvių liaudies dainą (pvz. „Šių naktelį per naktelį“) parenkant tinkamus akordus. Po to siūloma sukurti keturias dainos variacijas, kai pirmosiose dviejose keičiama tik melodija, o trečioje ir ketvirtoje – melodija ir akompanimentas. Dirbama grupėse. Atrenkami vertingiausi siūlymai. Variacijos užrašomos (įrašomos) ir pristatomos.	Kūrybiškumo (komunikavimo)	Komponuoja vienas ir su kitais, taikydamas muzikinės kalbos elementus ir struktūras (B2). Pristato ir vertina savo bei kitų kūrybą (B3).
Dialogiškas santykis su Lietuvos, Europos ir pasaulio muzikinės kultūros reiškiniais tiriamasis projektas	Klasė skirstoma į 3 grupes tiriamosioms užduotims atlikti, naudojantis įvairiais informacijos šaltiniais: 1) Lietuvos muzikinės kultūros lauko stebėjimas, apibendrinimas ir analizė; 2) Europos ženklių muzikinės kultūros reiškinų pristatymas ir analizė; 3) Išskirtinių pasaulio muzikinės kultūros reiškinų pristatymas ir analizė. Tyrimų rezultatai galėtų būti pristatomi, aptariami ir lyginami mokyklos konferencijoje. Tiriamos temos aptariamos mokytojo ir moksleivių atsižvelgiant į jų muzikinį identitetą ir muzikos programos turinį. Siūloma atsižvelgti ir į integracijos su kitais dalykais galimybes.	Kultūrinė	Apibūdina Lietuvos muzikinės kultūros bruožus, raidos tendencijas, ieško sąsajų su kitomis kultūromis (D1). Atpažįsta, lygina ir vertina pasaulio muzikinių kultūrų reiškinius (D2). Dalyvauja muzikiniame-kultūriniame gyvenime ir vertina asmeninės patirties kontekste (D3).

3. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Tiksli nuoroda
1.	YouTube	„YouTube“ yra internetinė vaizdo įrašų bendrinimo ir socialinės žiniasklaidos platforma, priklausanti „Google“. Didelis muzikos įrašų pasirinkimas.	https://www.youtube.com/
2.	LRT Mediateka	Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos laidų, koncertų, spektaklių, filmų archyvas.	https://www.lrt.lt/mediateka
3.	Spotify	Garso įrašų srautinio perdavimo ir žiniasklaidos paslaugų teikėjas.	https://www.spotify.com/
4.	AllMusic	„AllMusic“ yra internetinė muzikos duomenų bazė. Joje kataloguojama daugiau nei trys milijonai albumų įrašų ir 30 milijonų kūrinių, taip pat informacija apie muzikantus ir grupes.	https://www.allmusic.com/
5.	Pakartot	Lietuviškos muzikos archyvas, turintis didžiausią įvairiausių žanrų muzikos duomenų bazę, kurioje talpinama muzika nuo tarpukario iki pačių naujausių kūrinių.	https://www.pakartot.lt/
6.	Lietuvos nacionalinė filharmonija	Lietuvos nacionalinė filharmonija (LNF) – didžiausia šalies koncertinė įstaiga, kuriai 1998 m. liepą suteiktas nacionalinės kultūros įstaigos statusas. Skaitmeninėje koncertų salėje galima surasti filharmonijos koncertinių programų įrašus. Pateikiamos ir edukacinės programos.	https://www.filharmonija.lt/
7.	Klaipėdos koncertų salė	Tai profesionali scenos meno koncertinė įstaiga Vakarų Lietuvoje, kasmet per sezoną pristatanti daugiau kaip 380 įvairaus žanro renginių. Skaitmeninėje salėje galima surasti jų įrašus. Mokytojais ir edukacines programas.	https://www.koncertusale.lt/
8.	Classicalmusic	Internetinis BBC korporacijos muzikinis žurnalas, pristatantis Didžiosios Britanijos ir pasaulio muzikos naujienas.	https://www.classical-music.com/
9.	Back2school	Pristatoma meno istorija nuo seniausių laikų iki XXI amžiaus. Apžvelgiama visų rūšių meno (muzikos, dailės, skulptūros, architektūros) raida.	http://www.back2school.lt/paskait
10.	Projektas - muzika	Lietuvos muzikos ir teatro akademijos projektas „Elektroninis muzikos vadovėlis“. Lietuvių autoriai pristato įvairias muzikines temas.	http://projektas-muzika.lmta.lt/media/

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Tiksli nuoroda
11.	Music Tech Teacher	Pagalba muzikos mokytojui: pamokų planai, mokomoji medžiaga ir kt.	http://www.musictechteacher.com
12.	Liveabout	Tarp kitų laisvalaikio temų patraukliai pristatoma ir muzikinė informacija, geriausi įvairių žanrų atlikėjai ir jų albumai – nuo roko, džiazo ir repo iki folko, klasikos ir bliuzo.	https://www.liveabout.com/
13.	Lietuvos Muzikos informacijos ir leidybos centras	Lietuvos Muzikos informacijos ir leidybos centras telkia, sistemina, viešina, publikuoja ir eksportuoja Lietuvos muzikos kultūros profesionalią informaciją ir kūrybinę produkciją.	www.mic.lt
14.	Lietuvos kompozitorių sąjunga	Lietuvos kompozitorių sąjunga skleidžia lietuvių autorių kūrybą, organizuoja ir pristato muzikinius renginius, festivalius. Kaupiamas muzikos archyvas, galima išigyti lietuviškos muzikos leidinių, teikiamos konsultavimo paslaugos.	www.lks.lt
15.	Lietuvos muzikos atlikėjų informacijos centras	Lietuvos muzikos atlikėjų informacijos centras supažindina su Lietuvos muzikos atlikėjais, kaupia ir skleidžia informaciją apie Lietuvos muzikos atlikimo meną. Viešina atlikėjų biografijas, atliekamų kūrinių sąrašus, garso įrašus, spaudos atsiliepimus.	http://www.musicperformers.lt/
16.	Lietuvos autorinių teisių gynimo asociacija	Lietuvos autorinių teisių gynimo asociacija užtikrina kuo platesnį Lietuvos ir užsienio autorių kūrinių panaudojimą, užkerta kelią autorių teisių pažeidimams, finansuoja meno ir kultūros projektus, aktyviai edukuoja visuomenę autorių teisių srityje.	http://latga.lt/
17.	Lietuvos gretutinių teisių asociacija	Vienija atlikėjus (muzikantus, aktorius) bei muzikos leidėjus ir rūpinasi jų teisių gynimu Lietuvoje. Aktyviai dalyvauja kultūriniame gyvenime ir vykdo visuomenės švietimo veiklą intelektualinės nuosavybės teisės srityje.	http://www.agata.lt/
18.	Lietuvos muzikos mokytojų asociacija	Lietuvos muzikos mokytojų asociacija pateikia aktualią informaciją muzikos mokytojams: metodinė medžiaga, natų leidiniai, straipsniai, kvietimai į renginius ir seminarus, projektai.	http://www.lmma.eu/

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Tiksli nuoroda
19.	Mano nata	VšĮ „Mano nata“ svarbiausias tikslas – kultūros edukacija. Rengiami šiuolaikinės muzikos populiarinimo, kompozitoriaus ir muzikologo profesijų pristatymo renginiai, rūpinamasi lietuviško pedagoginio repertuaro plėtra.	https://manonata.lt/
20.	Soundtrap	Soundtrap yra muzikos kūrimo, įrašymo, bendradarbiavimo, edukacijos, dalinimosi platforma. Tai vienas iš daugelio internetinių muzikos kūrimo platformų pavyzdžių.	https://www.soundtrap.com/
21.	Audacity	Audacity yra muzikos įrašymo ir įrašų redagavimo programa. Vienas iš daugelio garso redagavimo programų pavyzdžių.	https://www.audacityteam.org/
22.	Meno avilys	Organizacija „Meno avilys“ rūpinasi medijų edukacija ir kino kultūros pažinimu, organizuoja ir talpina aktualias edukacijas.	https://menoavilys.org/
23.	Mo muziejus	Mo muziejaus tinklapyje pateikiamas įvairus, smalsumą žadinantis turinys: pokalbiai, viktorinos, virtualūs turai, videopasakojimai, MO tinklalaidės, muzikinės temos ir dar daugiau.	http://www.mmcentras.lt/

4. Literatūros ir šaltinių sąrašas.

- Abeles, H. F., Hoffer, C. R., Klotman, R.H. (1984). *Foundation of Music Education*. "Schirmer books".
- Ambrazas A. J. (2010) *Muzikos kūrinių analizės pagrindai*. Vilnius, Muzikos ir teatro akademija.
- Avramec, B., Muktupavels, V. (2000). *Pasaulio muzika*. Kronta, Vilnius.
- Elliot, D., Silverman M. (2014) *Music Matters: A Philosophy of Music Education 2nd Edition*. Oxford University Press.
- Gerulaitis V. (1998) *Muzikos stilių raida (istorinė apybraiža)*. Vilnius, Muzikos švietimo centras.
- Girdzijauskas A. (2012). *Muzikos klausymo metodai*. Klaipėdos universiteto leidykla.
- Girdzijauskas A. (2014) Muzika. Kūrybinės užduotys XI – XII klasei “Anapus triukšmo”. Leidykla “Šviesa”, Vilnius.
- Hanning, B. R. (2000). *Trumpa vakarų muzikos istorija*. Presvika, Vilnius.
- Jackūnas, Ž. (2004). *Menas, prasmė, pažinimas*. Kultūros, filosofijos ir meno institutas, Vilnius.
- Jackūnas Ž. (2011) *Estetika ir prasmė*. Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, Vilnius.
- Kodėl reikia mokytis muzikos*. Straipsnių rinkinys, sudarytoja Girdzijauskienė R. (2019). Klaipėdos universiteto leidykla.
- Lukšienė, M. (1993). *Pedagogika ir kultūra. Lietuvos švietimo reformos gairės*. Vilnius, "Valst. Leidybos centras".
- Matonis, V. (1991). *Muzika. Asmenybė. Kultūra*. Vilnius: “Muzika”.
- Matonis, V. (sudarytojas) (2000). *Šiuolaikinės meninio ugdymo koncepcijos. Meninio ugdymo teorija JAV*. Vilnius: “Enciklopedija”.
- Muzikinio ugdymo problemos: žvilgsnis į XXI amžių*. Straipsnių rinkinys, red. Ambrazas, A. ir kt. (1998) Lietuvos muzikos akademija, Vilnius.
- Muzikos kultūros situacija nepriklausomoje Lietuvoje*. Straipsnių rinkinys. Tarptautinės mokslinės praktinės konferencijos pranešimai. (1996) Red. Ambrazas A. ir kt. Lietuvos muzikos akademija, Vilnius.
- Nakas, Š. (2001). *Šiuolaikinė muzika. Vadovėlis 9-12 klasei*. Alma Litera, Vilnius.
- Navickaitė-Martinonienė E. (1979). *Elementarioji muzikos teorija*. Vilnius, Vaga.
- Stoškus, K. (1983). Dviejų tiesų teorija ir pažintinis meno aspektas. *Estetinė kultūra. Menas ir pažinimas*. Sud. A. Katalynas. Vilnius, "Mintis".
- Žibaitis, R. (1993). Estetinis ugdymas. *Lietuvos švietimo reformos gairės*. Vilnius, "Valstybinis leidybos centras".

5. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.

Užduočių skirtingiems pasiekimų lygiams, skirtingoms kompetencijoms ugdyti, įvairių poreikių mokiniams pavyzdžiai, taip pat mokinių darbų pavyzdžiai. Pagal poreikį greta šių užduočių pateikiamos metodinės rekomendacijos (ko konkrečia užduotimi siekiama, ką ugdome, ko mokome, kaip ir kokiomis priemonėmis mokoma, ypač daug dėmesio skiriant kompetencijų ugdymui).

Nr.	Ugdoma kompetencija	Užduoties pavyzdys	Vertinimo kriterijai	Metodinės rekomendacijos
1.	Pažinimo kompetencija	Aprašyti savo asmenines patirtis pagal estetiškes patirties bruožus nagrinėjant Claude Debussy kūrinį „Paskendus katedra“. Mokiniam siūloma keletą kartų tikslingai išklaudyti kūrinį žymintis savo patirtis. (Pavyzdys Nr. 1 mokinio pasirinkto kūrinio estetiškes patirties aprašymas).	Slenkstinis lygis – abstrakčiai apibūdina kūrinio sukeltą įspūdį; patenkinamas – žino estetiškes patirties bruožus, bent vieną apibūdina išsamiau; pagrindinis – žino kūrinio kontekstą ir suvokia estetiškes patirties požymius, išsamiai apibūdina tris iš jų, dalyvauja diskusijoje; aukštesnysis – giliai suvokia kūrinio kontekstą ir estetiškes patirties požymius, išsamiai juos aprašo, geba argumentuotai diskutuoti.	Muzikos kūrinio suvokimas – savitas mąstymo būdas. Užduotis atliekama susipažinus su impresionizmo stiliaus savybėmis, istoriniu ir kultūriniu kontekstu. Mokiniai gilina į savo patirtą estetinį išgyvenimą ir mokosi jį detalizuoti. Estetiškes patirties bruožus tikslingai aptarti atskirai, mokiniam paaiškinant, kad 1) <i>nukreiptumas į objektą</i> yra mūsų susidomėjimas kūrinio, stiliumi, interesas; 2) <i>suvokta laisvė</i> reiškia mūsų išankstinių nuostatų bei interesų turėjimą (neturėjimą), užtikrinanti vertinimo objektyvumą ir nešališkumą; 3) <i>bešališkas afektas</i> išreiškia patiriamą kūrinio sužadintą emociją; 4) <i>gyvas atradimas</i> – tai atrandamos prasminės įžvalgos vertinant muzikinės išraiškos savitumą; 5) <i>asmeninė integracija</i> – tai mokinio susitapatinimas (nesusitapatinimas) su kūrinio, leidžiantis patirti gilesnius išgyvenimus. Užduotį geriau atlikti raštu ir dalintis patirtimis tik mokiniam sutinkant.
2.	Socialinė emocinė ir sveikos gyvenenos kompetencija	Dirbant grupėse sukurti performansą (happeningą), scenarijų, muziką	Vertinamas grupės darbo rezultatas ir kiekvieno dalyvio indėlis bendradarbiaujant su	Mokiniai susipažįsta su performanso (happeningo) žanrų bruožais, analizuoja pavyzdžius, įgyvendinimo galimybes. Diskutuojant

Nr.	Ugdoma kompetencija	Užduoties pavyzdys	Vertinimo kriterijai	Metodinės rekomendacijos
		<p>ir tekstą ekologijos tema bendradarbiaujant, pasiskirstant vaidmenimis ir atliekant mokyklos erdvėje. (Pavyzdys Nr. 2 video priedas – mokinių sukurtas performansas menine kalba vaizduojantis mokinių ir mokytojų santykius).</p>	<p>grupe. Siūloma mokiniams išsidalinti bendro įvertinimo balų sumą pagal vertinimo kriterijus. Slenkstinis lygis – pasyviai dalyvauja. Patenkinamas – susitaria dėl vaidmens, dalyvauja diskusijoje, kūrybos procese. Pagrindinis – kelia idėjas, jas įgyvendina, diskutuoja. Prisiima atsakomybę už savo vaidmenį. Aukštesnysis – koordinuoja kūrybinį procesą, išgrynina idėjas, rūpinasi visuma ir rezultatu, kūrybiškai atlieka savo vaidmenį.</p>	<p>savarankiškai išgrynina idėją, numato atlikimo erdvę, pasiskirsto vaidmenimis, suformuluoja kūrybines užduotis. Kūrybinio proceso metu bendradarbiauja spęsdami iškilusias problemas, numato ir tobulina atlikimą. Po atlikimo aptaria idėjos įgyvendinimą, savo vaidmenis, sėkmes ir nesėkmes, stebėtojų reakcijas ir nuomones.</p>
3.	Kūrybiškumo kompetencija	<p>Sukurti atliekamo kūrinio interpretaciją ir ją aprašyti, įprasinti kūrinį atliekant. (Pavyzdys Nr. 3 dzūkų liaudies dainos „Ąžuolas su liepele abu žali gražūs“ interpretacinio sumanymo aprašymas).</p>	<p>Slenkstinis lygis – aprašo interpretacinį sumanymą, nurodo kai kurias išraiškos priemones (dinamika, tempas, štrichai) ir mėgina sumanymą įgyvendinti. Patenkinamas lygis – aprašo interpretacinį sumanymą, apibūdinant išraiškos priemones ir dramaturgiją, atskleidžiant numatytas priemones atlikime. Pagrindinis lygis - aprašo sumanymą</p>	<p>Užduotis gali būti atliekama individualiai arba grupėje. Mokiniai analizuoja pasirinkto kūrinio (ar į jį panašaus) interpretacijų pavyzdžius, juos aptaria įvairiuose kontekstuose (istorinio stiliaus, kompozitoriaus ir atlikėjo stilistikos, etc.), įvertina savo asmeninį santykį su nagrinėjama interpretacija. Atrastų išvalgų pagrindu kuria savo interpretaciją, numato būdus jai įgyvendinti pagal savo galimybes. Atlieka kūrinį.</p>

Nr.	Ugdoma kompetencija	Užduoties pavyzdys	Vertinimo kriterijai	Metodinės rekomendacijos
			<p>numatant išraiškos priemones, dramaturgiją ir generuojant atlikimo idėją ir įgyvendinant ją atliekant kūrinį. Aukštesnysis lygis – pateikia interpretacinį sumanymą atskleidžiant jo gilumines prasmes, asmeninį santykį su kūriniumi ir numatant būdus sumanymo įgyvendinimui; kokybiškai atlieka kūrinį.</p>	
4.	Pilietiškumo kompetencija	<p>Išanalizuoti pateiktą protesto muzikos pavyzdį (Jimi Hendrix Star spangled banner Woodstock 1969), įvardinti, kokios išraiškos priemonės išryškina atlikėjo pilietinę poziciją. Atrasti kitų pavyzdžių Lietuvos kultūriniame kontekste ir juos pristatyti. (III gimnazijos klasė)</p>	<p>Slenkstinis lygis – išklauso kūrinį, dalyvauja aptariant išraiškos priemones. Patenkinamas lygis – įvardina išraiškos priemones, ieško sąsajų su pilietiniu sąmoningumu Lietuvos kontekste. Pagrindinis lygis – įvardina paveikias atlikėjo išraiškos priemones, pastebi detales, suranda pavyzdį Lietuvos kultūriniame kontekste, juo dalinasi. Aukštesnysis lygis - įvardina paveikias atlikėjo išraiškos priemones, susieja jas su asmeniniu išpūdžiu, tyrinėja Lietuvos kultūrinius kontekstus, diskutuoja apie savo išvalgas.</p>	<p>Mokiniam siūloma aptarti laisvės sąvoką, jos pozityvius ir negatyvius aspektus, pasyvią ir aktyvią žmogaus poziciją visuomenės gyvenime. Diskutuojama kokią įtaką muzika gali turėti pilietiškam elgesiui, apsisprendimui. Žiūrimas kūrinio vaizdo įrašas, analizuojamos išraiškos priemonės, jų santykis su istoriniu socialiniu kontekstu (Vietnamo karas, Woodstocko festivalis). Mokiniai savarankiškai tyrinėja Lietuvos muzikinį kultūrinį kontekstą įvairiais istoriniais tarpsniais (atgimimo laikotarpio dainos, partizanų dainos, dainuojanti revoliucija, roko maršai, socialinės akcijos ir kt) pristato savo išvalgas, asmeninę patirtį.</p>

Nr.	Ugdoma kompetencija	Užduoties pavyzdys	Vertinimo kriterijai	Metodinės rekomendacijos
5.	Kultūrinė kompetencija	Mokiniai kaupia savo muzikinės kultūrinės patirties portfolio, pateikiant, aprašant savo kūrybą ir (ar) atlikimo įrašus, renginių, lankyto koncertų realiai (virtualiai) aprašus, recenzijas, pelnytus laimėjimus. (III, IV gimnazijos klasės)	Slenkstinis lygis – per pusmetį aplanko (dalyvauja) bent viename renginyje, jį pristato kultūrinės patirties portfolio. Patenkinamas lygis - per pusmetį aplanko (dalyvauja) bent poroje renginių, juos pristato kultūrinės patirties aplanke. Pagrindinis lygis – per pusmetį aplanko (dalyvauja) daugiau negu dvejuose renginiuose, juos pristato pagal aptartus kriterijus. Aukštesnysis lygis - per pusmetį aplanko (dalyvauja) daugiau negu dvejuose renginiuose, juos išsamiai pristato pagal aptartus kriterijus, atskleidžia asmeninį požiūrį, sąsajas su kultūriniais kontekstais.	Mokiniai skatinami realiai ir (ar) virtualiai lankyti muzikinius kultūrinius renginius, juos aprašyti, kausti asmeninę muzikinę patirtį. Pageidautina, kad šiame rinkinyje atsispindėtų mokinio kūrybinė ir atlikėjo veikla, jos procesas ir rezultatas įrašų, aprašų pavidalu. Rekomenduojama sukauptą medžiagą bent kartą per pusmetį pristatyti klasės draugams, aptarti diskusijoje. Aptarimo metu ieškoma sąsajų su muzikiniu kultūriniu kontekstu, asmenine patirtimi, atskleidžiami asmeniniai atradimai ir suvokimo pokyčiai.
6.	Komunikavimo kompetencija	Pateikti savo santykį su muzika sukuriant ir pristatant koliažą klasės draugams (IV klasė).	Slenkstinis lygmuo – pateikia paviršutinišką koliažą, mėgina jį paaiškinti. Patenkinamas lygmuo – pateikia koliažą, apjungiantį keletą simbolių ir asociacijų, juos paaiškina. Pagrindinis lygmuo – sukuria įvairialypį koliažą, paaiškina simbolius ir asociacijas susiedamas su	Užduotis kviečianti apmąstyti koks yra mokinio asmeninis santykis su muzika. Koliažas – tai įvairių vaizdų (nuotraukų, paveikslėlių, daiktų, audinio skiaučių ir kt...) realių ar skaitmeninių, kompozicija. Kiekviena detalė turi kažką pasakoti, išreiškdamą mokinio muzikinį identitetą. Mokiniai pristatydami turėtų paaiškinti simbolius, asociacijas, panaudotą techniką, spalvinį pagrįstumą ir kitus autoriui svarbius aspektus,

Nr.	Ugdoma kompetencija	Užduoties pavyzdys	Vertinimo kriterijai	Metodinės rekomendacijos
			konkrečia muzika, stiliumi, žanru. Aukštesnysis lygmuo – sukuria vaizdingą koliažą, įtaigiai paaiškina simbolius ir asociacijas, susiedamas su muzika ir jos kultūriniais kontekstais.	išreiškiančius jo santykį su muzika.
7.	Skaitmeninė kompetencija	Sukurti vienos iš autorinių teisių organizacijų (Lietuvos gretutinių teisių asociacija AGATA, asociacija LATGA, asociacija AVAKA) socialinių tinklų įrašo projektą apie organizacijos laimėjimą, kurį Lietuvoje dar reikėtų pasiekti muzikos srityje (III klasė).	Slenkstinis lygmuo – bando įvardinti problemą (muzikos kūrinių autorystės, gretutinių teisių, įrašų nelegalaus naudojimo ir kt.), ir jos įveikimo būdus elementariu būdu. Patenkinamas lygmuo – įvardina problemą, jos sprendimo būdą ir numato pranešimo formą. Pagrindinis lygmuo – įvardina aktualią problemą, pateikia pagrįstą sprendimo būdą, numato įtikinamą pranešimo formą. Aukštesnysis lygmuo – įvardina aktualią problemą, pateikia keletą sprendimo būdų, pasirenka kūrybišką ir įtikinamą pranešimo formą.	Mokiniam siūloma įsivaizduoti, kad jie yra vienos iš autorinių teisių organizacijų socialinių tinklų turinio kūrėjai. Jie išsiaiškina esamą situaciją ir aktualias autorinių teisių naudojimo problemas muzikos srityje. Dirbdami porose ar didesnėse grupėse sukuria socialinio tinklo įrašo projektą ir jį aptaria su klasės draugais. Nagrinėja teisės, etikos ir moralės klausimus.

Pavyzdys Nr. 1**Estetinės patirties apibūdinimas. III gimnazijos klasės mokinys Kipras**

Estetinė patirtis analizuojant A. Vivaldi ariją “Vedro con mio diletto”

iš operos “Il Giustino”

Kompozitorius: A. Vivaldi (Barokas);

Solistas: kontratenoras Filipas Jarouskis;

Tekstas: vertimas į anglų kalbą:

<https://www.youtube.com/watch?v=yH9M53WCTrc>

*Vedrò con mio diletto
l'alma dell'alma mia,
il core del mio cor
pien di contento.*

*What pleasure it will give me
to see the soul of my soul,
the heart of my heart
filled with happiness.*

*E se dal caro ogetto
lungi convien che sia
sospirerò penando
ogni momento.*

*And if I must be parted
from the one I love,
I shall spend every moment
in sighing and suffering.*

Ši opera buvo parašyta 1724 m. žymaus kompozitoriaus A. Vivaldi. Operą sudarė beveik 40 arijų, viena iš jų – “Vedro con mio diletto”. A. Vivaldi vokalinė kūryba nebuvo sėkminga, sunku rasti šaltinių, bylojančių kompozitoriaus vokalinės kūrybos mėgstamumą visuomenės tarpe, todėl jo operos yra mažai žinomos. Šis faktas pastūmėjo mane nuspręsti, jog būtų įdomu įvertinti savo estetinę

patirtį klausantis šio kūrinio ir pamėginti suvokti, kas galėjo kliudyti plėstis A. Vivaldžio kūrybos populiarumui.

Tikslo kryptingumas: klausydamas šio kūrinio pirmąjį kartą pajutau giluminį gailesčio ir vidinės laimės pynės pojūtį. Vis dėlto, teko manyti, jog šis kūrinys yra religinio konteksto, glaudaus ryšio su tikėjimu bei Dievu išraiška – menko žmogaus prieš Aukščiausiąjį nuodėmingas gailestis ir begalinę laimę, turint galimybę tikėti ir sulaukti Dievo malonės. Tačiau radęs arijos teksto vertimą supratau, jog mano pojūtis su perteikiama mintimi prasilenkė. Žinoma, emocinės interpretacijos keisti labai nereikėjo – tikėjimas yra traktuojamas kaip viena aukščiausių emocijų išraiškų, tikėjimo pagrindinė gija – meilė. Šioje arijoje yra pasakojama taip pat apie meilę kaip apie jausmą, kuris irgi yra išreiškiamas aukščiausia forma. “Kokią man palaimą man suteiks / Matyti <...> mano sielą / <...> mano širdį / užpildytą laime. // Ir jei aš būsiu atskirtas / Nuo to kurį myliu / Aš praleisiu kiekvieną momentą / raudose bei kančiose.” Tuomet supratau, kūrinio apdainuojamą idėją, mintį – aukščiausia meilės išraiška.

Suvokta laisvė: kadangi tai galbūt antrasis kartas, kai susiduriu su A. Vivaldi kūryba, jo kūrybos atžvilgiu išankstinių nuostatų neturiu. Galiu drąsiai sau pasakyti, jog šios arijos vertinimas yra visiškai bešališkas, nes A. Vivaldi kūryba man nėra artimai pažįstama (ypač šis kūrinys), o arijos solistas pirmą kartą matomas.

Bešališko afekto jausmas: šitoks solisto aukščiausio lygmens atlikimas perteikia kiekvieną išorinę kūrinio emociją. Kūrinio kompozicija labai jautri, švelni, lyriška. Kūrinys priverčia pajusti jaudulį, kurį galėčiau interpretuoti kaip užvaldžiusios meilės neišvengiamybės jausmą, taip pat jaučiama ir palaima, kurią suteikia begalinė, besąlygiška meilė. Tačiau meilė, palaima ir kančia sudaro labai glaudų trikampį – toks stiprus jausmas gali suteikti euforiją, bet ir priešingai galima patirti nežemiškas kančias. Todėl klausydamas šio kūrinio taip pat galėčiau išskirti ir lygiagrečiai palaimos vyraujančią skaudaus likimo pojūtį.

Gyvas atradimas: pirmasis ir pats ryškiausias įspūdį keliantis atradimas – kūrinio emocionalumas. Tačiau susimąstyti priverčia ne perteikiamos idėjos emocionalumas, bet kūrinio muzikinė kalba. Žinoma, didelis šio efekto indėlis priklauso solisto profesionalumui, tačiau sunku suvokti, kodėl būtent ši melodija priverčia mane atitinkamai jaustis. Kompozicija įtraukia, nuveda į gilesnius apmąstymus, priverčia atsigręžti į savo vidų, ir visa tai pasiekta kūrinio harmonijos, faktūros, melodijos, ritmikos pagalba. Tai verčia nagrinėti kūrinio muzikinę kalbą plačiau, žvelgiant per savo “vidinio aš” prizmę.

Asmeninė integracija: arijos perteikiamos idėjos, emocijos, sukeltos mintys priverčia susimąstyti, jog iš esmės vienas iš pagrindinių žmogaus egzistencijos tikslų yra meilė. Kiekvienas žmogus instinktyviai yra “užprogramuotas” gyvenimo tėkmėje ieškoti antrosios pusės, taip pat kaip ir kiekvienas užmegztas ryšys - sėkmingų socialinių ryšių pagrindas yra meilė, ryšio su gamta pagrindas yra meilė - bendra prasme - ryšys su žmogų supančia aplinka yra savotiškos meilės išraiška - būtent tokį vidinį atradimą galėjau išskirti klausydamas šio kūrinio.

Vis dėlto sunku nusakyti, kodėl A. Vivaldi vokalinė kūryba buvo nesėkminga. Kaip žinoma, pranokti kompozitoriaus koncertus yra arti neįmanomo, todėl galima manyti, jog A. Vivaldi vokalinė kūryba neatitiko tuometinės populiariosios muzikos standartų, ar trūko kūrinų stiliaus tikslumo, pajautos kurti tokio žanro muziką. Tačiau klausydamas šios arijos negaliu išvelgti nieko kito, tik puikią,

emocijų pilną ir raiškią kompoziciją, todėl norėdamas atsakyti į šį klausimą, turėčiau plačiau išnagrinėti tuometinės muzikos kontekstą.

Pavyzdys Nr. 2.

Mokinių sukurto performanso „Jis geriausias mano draugas“ vaizdo įrašas.

<https://youtu.be/uLfd1PgLHLg>

Pavyzdys Nr. 3.

Atliekamos liaudies dainos interpretacijos aprašymas (Salvija, IV gimnazijos klasė).

Savo muzikiniame dzūkų avižapjūtės dainos „Ažuolas su liepele – abu žali, gražūs“ atlikime, sieksiu perteikti būtent šios dainos archajišką skambesį, jos tekėjimą, sraunumą, gyvasties šoklumą, ryškinsiu išraiškingą ritmą ir dainos skambėjimo platumą, aidėjimą. Tačiau nebandysiu atkartoti ir mėgdžioti pačią dzūkų dainavimo manierą. Mano nuomone, šioje dainoje, kaip ir daugelyje lietuvių liaudies dainų talpinama emocija ir prasmė yra universalios ir atpažįstama kiekvienam žmogui, todėl tam, kad ją pasiektum ir tam, kad ją ištransliuotum, nebūtina mėgdžioti senųjų dainininkų atlikimo. Tai, kad XXI amžiaus žmogus dainuodamas, atlikdamas liaudies dainas taip, kaip jis pratęs atlikti ir muzikuoti, pasiekia dainoje užslėptą emociją ir prasmę, įrodo, šios dainos – „Ažuolas su liepele – abu žali, gražūs“ ir visos dainuojamosios lietuvių tautosakos universalumą ir išskirtinumą. Taip pat muzikiniame atlikime stengsiuosi būti stebėtojas, tas kuris pasakoja, atpasakoja prasminį, emocinį dainoje piešiamą vaizdinį, o ne išgyvena, patiria jį. Tokį būdą pasirinkau tam, kad pilnai atsiskleistų melodijos prasminis – „apsauginis“ motyvas. Dainos poetinės kalbos neryškinsiu kalbėjimo maniera, bandysiu jungti artikuliaciją ir besitęsiančią melodinę mintį, tam kad būtų išlaikytas srovės, tekėjimo, maldos pojūtis. Dainos prasminį sakralumą bandysiu ryškinti paralelizmo, dviejų medžių – dviejų žmonių pusių dinamiu atskyrimu. Maldos, meditacijos pojūtis šioje dainoje labai ryškus, todėl sieksiu šią dainą atlikti ne koncertiškai, demonstratyviai, bet labiau kaip meditaciją, dainavimą sau, nusiraminaimą.

Pavyzdys Nr. 4.

Jimi Hendrix Star spangled banner Woodstock 1969 – protestas prieš tuo metu vykusį Vietnamo karą atliekant „sušaudytą“ JAV himną.

<https://www.youtube.com/watch?v=sjzZh6-h9fM>

Pavyzdys Nr. 5.**Beatričės recenzija iš kultūrinės patirties portfolio.**

XI nacionalinio moksleivių muzikos kūrinių konkurso „Mano nata“ baigiamojo koncerto vaizdo įrašo recenzija

Jauniausieji Lietuvos kompozitoriai šių metų pavasarį vėl turėjo progą išbandyti savo jėgas nacionaliniame moksleivių muzikos kūrinių konkurse „Mano nata“, kuris buvo rengiamas jau vienuoliktą kartą. Konkursas rengiamas su gražiu tikslu – skatinti jaunųjų muzikų domėjimąsi šiuolaikinės akademinės muzikos kūrimu, suteikti jiems galimybę varžytis tarpusavyje ir būti apdovanotiems. Na, o mes, žiūrovai, ištroškę išgirsti naujų skambesiu, net ir tokiu sudėtingu metu, kai pasaulyje siaučia pandemija, turime unikalią galimybę stebėti šio konkurso geriausių kūrinių, patekusių į finalinį etapą, koncertą internetu. Finalas: dvidešimt skirtingų jaunųjų muzikos autorių kūrinių, dvi amžiaus kategorijos, šešios žiuri skirtos prizinės vietos, specialus apdovanojimas jauniausiai konkurso dalyvei ir atskiras prizas daugiausiai publikos balsų internete pelniusiam autoriui.

Koncerte išgirstame įvairių instrumentinių sudėčių, skirtingų tempų, apimčių, nuotaikų ir pakankamai unikaliais skambesiais parašytų kūrinių, tačiau stebėdama visą koncertą vis vien jaučiau panašią emociją, kuri siejo visus tuos kūrinius į kažkokią bendrą visumą. Ta emocija linksta į tokią ramesnę, gal net ir kiek slogią pusę. Dauguma kompozicijų parašytos lėtesniu tempu, gana panašiu garsumu, nors vietomis tikrai galima išgirsti ir originalių intonacijų, skambesiu. Ar tai gerai, ar blogai, pasakyti negaliu. Šiame konkurse juk dalyvauja jauni žmonės, kurie nori kurti, tikėtina, kad mato save kuriant ir ateityje, galbūt svajoja apie kompozitoriaus profesiją. Kūrybinis unikalumas, savojo stiliaus ieškojimas yra vien tik per praktiką pasiekiami dalykai. Na, bet kol kas, šiame koncerte klausydama jaunųjų autorių kūrybos, išvelgiau nemažai vienodumo, pasigedau savitumo. Priežastys gali būti įvairios. Gal tai to paties amžiaus jaunuolių gyvenimo aktualijos jungia juos? O gal panašaus stiliaus klausomi ir atliekami kūriniai.

Kaip bebūtų, žiuri savo nuomonę išsakė skirdama prizines vietas konkrečioms, juos sužavėjusiems kūriniams. Jaunesniųjų kategorijoje mane nustebino jaunųjų autorių nemenkas muzikinių instrumentų išmanymas ir mokėjimas juos sujungti į vieną kompoziciją. Komisija šiuos gebėjimus įvertino skirdama net dvi prizines vietas didesnės instrumentinės sudėties kūriniams. Na, bet man pačiai buvo įdomiau pajauti, kokios muzikinės idėjos vyrauja mano bendraamžių kūryboje, todėl plačiau nagrinėjau vyresniųjų grupę, kurioje visos trys aukščiausios įvertintos kompozicijos - mažesnės

instrumentinės sudėties (iki keturių instrumentų) kūriniai. Jie šioje kategorijoje dominavo, tačiau neįvertinti liko dar penki.

Klaipėdietės Gabrielės Zinkutės smuiko ir fortepijono duetas „Dvi pjesės“ – romantiniu prieskoniu grįsta muzika. Klausant atsiskleidžia kompozitorės meilė gražiai smuiko melodijai. Dvi kompozicijos dalys, lyg jausmingos frazės, pasakytos panašiais žodžiais, tik su skirtinga emocija. Pirmoji – aktyvesnė, pilna įvairesnių štrichų ir instrumentų melodijos perėmimų. Antroji – ramesnė, labiau skausmu išjausta vieno instrumento melodija su gražiu dinamikos pakeitimu. O jos abi susijungusios į vieną davė gražų kūrinio pabaigos sakinį. Duete dominuoja smuikas, o fortepijonas tik pirmoje pjesėje trumpam perima smuiko melodiją, tačiau visumoje yra gerokai labiau išplėtotas kaip pritariantysis instrumentas. Manau, kad šioje kompozicijoje didelė laisvė yra palikta atlikėjams. Tikėtina, kad net minimalūs tempo ar dinamikos pokyčiai kūrinį atskleistų vis naujomis spalvomis ar net nuotaikomis. Bet šį kartą „Dviejų pjesių“ skambesiai atitiko tą mano jaučiamą viso koncerto nuotaiką – lyg ir tas pats, bet vis tiek kitaip.

Kitas kūrinys iš pajūrio – tai Izidės Marcinkutės „Mozaika“. Scenoje autorė sudėliojo keturių instrumentų – dviejų smuikų, violončelės ir fortepijono – mozaiką, kuri įspiršo į klausytojų ausis savo šviesiu garsu. Jaunosios kompozitorės simfoninis mąstymas leido pasimėgauti neilga gana nuotaikinga melodija, bet tuo pačiu ir sukėlė lengvą chaosą mano galvoje. Neišgryninta forma, be ryškių dinamikos pokyčių ir be aiškios kulminacijos atlikta kompozicija. Nors štrichų kaita įnešė į ją kažko kitokio. Panašu, kad tai autorės vienas iš pirmųjų bandymų kurti derinant tokią instrumentų sudėtį. Kol kas tai labiau atrodo kaip ieškojimai: pirmoje kūrinio dalyje instrumentai pasidalina tarsi į dvi stovyklas, kurių vienoje – fortepijonas, kitoje – styginiai. Tiesa, antroje dalyje panašu, kad instrumentai jau atranda savo vietą ansamblyje. Gal toks tas mozaikos tikslas – lengvas chaosas? Šis kūrinys taip pat labai limpa prie viso koncerto ir jo nuotaikos.

Justino Valionio fleitos ir obojaus duetas „Medžiagos“ koncerte suskambėjo kaip polifoninė, paprasta, bet tuo pačiu ir šiuolaikiška kompozicija. Dviejų instrumentų medžiagos lyg ir pinasi tarpusavyje, papildoma viena kitą, tačiau pirmojoje dalyje atrodo, jog atskyrus šiuos du instrumentus girdėtume visiškai savarankiškas *solo* partijas. Galbūt net tos atskiros partijos būtų suskambėjusios daug maloniau, nei kad sujungtos. Antrojoje dalyje jau labiau girdisi instrumentų duetas ir bendras kūrinio atlikimas. „Medžiagos“ pripildytos pasikartojančių motyvų. Kai kur galima girdėti kažką panašaus į džiazą prieskonius, kas ir atneša šiai kompozicijai šiuolaikiškumo. Negaliu sakyti, jog jau girdėjome koncerte panašių skambesių, bet bendrame kontekste „Medžiagos“ taip pat tiesiog eina ir praeina, be didesnių išsišokimų.

Komisijos nesužavėjęs, bet žiūrovų balsų daugiausiai sulaukęs Jokūbo Žvaliausko kūrinys „Kvartų dermių akordinė studija“ – tai mįslingas fortepijono *solo*. Sunkiausia įminti mįslę, kas sieja kūrinį ir jo pavadinimą. Taip, jame dominuoja kvartos, tačiau į kažkokią bendrą studiją ar sistemą jos nesueina. Aiškiai matyti, jog autorius yra neblogai įvaldęs instrumentą. Tikrai išgirdau įdomesnių, sudėtingesnių skambesių, pauzių bei dinaminį šuolių, kas tikriausiai kartu su tuo paslaptینگumu ir įnešė į šį kūrinį kažkokio ypatingo šarmo. Bet man pasirodė, jog kompozicijoje per daug muzikinės medžiagos, ji yra išžėsta. Labai daug vis naujai atsirandančių motyvų, jokių pasikartojimų, todėl klausytojui per sunku išlaikyti dėmesį. Vienintelis solinis atlikimas vyresniųjų kategorijoje, tačiau visumoje vėl gi – panaši emocija ir jausmas.

Vienos iš vyriausių konkurso dalyvių Liepos Vozgirdaitės parašytas kūrinys „Gerk iki soties ir nusiramink“ suintrigavo mane vien jau savo pavadinimu. O išgirdus pirmuosius garsus mano intriga pasitvirtino. Trijų dalių kompozicija styginių kvartetui išsiskyrė dar tikrai negirdėtais skambesiais, kontrastais, atlikimo būdų. Išgirsime *tremolo*, *pizzicato*, funkcinių akordų, papildytų septimomis ir sekundomis. Kompozitorės požiūris į ritmą žavi kontrastais – arba itin didelė laisvė, arba itin ritminga... Vietomis jaučiamas minimalizmas, įėjimas į ritualą, tačiau jis trunka taip trumpai, tarsi sąmoningai neleidžiama pasimėgauti. Kodėl tokie disharmonija, disonansai? Matyt, idėja – vėlgi kažkoks nesuprantamas chaosas, nors antroje kūrinio dalyje jaučiama stipri instrumentų vienybė. Ką reiškia kompozicijos pavadinimas – gali būti daug skirtingų interpretacijų, bet man, kūrinio

prisiklausius iki soties – ramybės vis tiek nėra. Bendroje koncerto visumoje kūrinys nenublanko ir sugebėjo nustebinti savo chaotišku šiuolaikiškumu.

Išklausiusi šiuos konkurso kūrinius ir į juos labiau įsigilinsi galiu sakyti, jog su komisijos nuomone aš sutinku. Prizinės vietos skirtos ryškesniems, unikalesniems kūriniams. Bet manau, kad kiekvienas konkurse dalyvavęs jaunas muzikos mylėtojas iš jo išsinešė didžiulį kiekį patirties ir naujų muzikinių žinių, kas, kaip jau ir minėjau, yra labai svarbu pradėdant rašyti muziką ir ieškoti kūryboje savitumo. Taip pat labai smagu, jog autoriai galėjo net tik kurti, bet ir išgirsti savo bendraamžių kūryba, kas irgi yra labai sveika pradėdantiesiems kūrėjams. Tad belieka laukti kitų metų jaunųjų muzikos kūrėjų konkurso ir palinkėti kompozitoriams ieškoti originalių idėjų, kurti ir mėgautis muzika.